

Els menors víctimes de delictes. Referència especial a la pederàstia

ROBERT J. MCLACHLAN

Inspector detectiu en cap de la Unitat de Paidofília del Grup contra el Crim Organitzat.
Metropolitan Police (New Scotland Yard). Regne Unit

135

1. INTRODUCCIÓ

Malauradament, els delictes relacionats amb menors que tractaré en aquestes pàgines s'han ignorat i amagat durant molts anys: costaven d'acceptar perquè és un tema massa horrible per creure que és cert o que pugui passar. Però realment els delictes d'agressió i explotació sexual als infants existeixen i no troben cap mena de límits, barreres ni consideracions ètniques, geogràfiques o racials. El tipus de persona que pot agredir els menors es pot trobar al meu país, al seu, a qualsevol país del món.

Per tot això, cal mostrar clarament què fan els agressors sexuals d'infants, perquè si no se sap perfectament què fan i no s'afronta, no es poden prevenir adequadament i de manera eficient i eficaç aquest tipus de delictes. És significativament diferent llegir una informació o una declaració d'un nen que ha estat agredit sexualment que no pas veure-ho en fotografies o cintes de vídeo. El material gràfic amb imatges de menors agredits causa molt impacte, fins i tot entre els professionals que tracten aquests casos. Però si ve al cas, per un policia és necessari veure-les i interioritzar-les, no per provocar un impacte gratuït sinó per instruir, i això és legítim si pot ajudar a la tasca i la investigació policials.

És molt trist reconèixer una realitat com aquesta però cada vegada en som més conscients i hem d'acabar l'explotació sexual d'infants com un nou repte de la investigació criminal. Un dels elements primordials és treballar amb cooperació per tal de protegir els nostres nens, siguin del lloc que siguin. I un factor que hi ajudaria molt és el reforçament de la legislació existent sobre aquests delictes.

Vull dir ara que no tractaré pas aquí els conflictes sexuals familiars, com poden ser les relacions incestuoses, perquè em vull referir únicament als actes que cometen les persones externes a la família.

2. ELS AGRESSORS

La majoria de les investigacions criminals estan relacionades amb l'obtenció indeguda de propietats. Es pot arribar a entendre la motivació d'un lladre per aconseguir diners, però quan es tracta de l'explotació sexual dels infants el tema econòmic no és el component principal. Sí que hi ha gent que hi guanya diners però el més important és que en aquest tipus de delictes s'ha de tenir en compte els comportaments de criminalitat fixada i obsessiva contra els infants.

En la investigació de casos amb *pedòfils* —els agressors sexuals preferencials— hi ha d'haver una comunió entre la psicologia forense i l'actuació policial pràctica. Com ja he dit, cal comprendre la motivació i el comportament característic d'aquest tipus de criminal i, per això, també és important saber com s'han d'enfocar les entrevistes amb aquesta gent. Així mateix, per delimitar la figura del pedòfil, cal parlar d'erotisme i pornografia infantil. Per tant, entrarem en un món de seducció, corrupció, dolor, sofriment i esguerro de la joventut de moltes persones, que ens fan adonar que la lluita contra aquests delictes és imprescindible.

Quan parlem d'agressors preferencials dels infants no podem ficar-los tots al mateix sac ni posar-los una mateixa etiqueta perquè no hi ha un model absolut de delinqüent en aquest tipus de criminalitat. Tot i així, hi ha una sèrie d'amenaçes comunes en aquests criminals que permet classificar-los d'una manera que per als mètodes policials és eficaç, perquè utilitzem aquest terme per descriure els individus que tenen com a objecte sexual preferent els nens i els adolescents.

Generalment els agressors són homes —no pas sempre— però les seves víctimes poden ser nens o nenes. Des del punt de vista psiquiàtric, el seu desig d'una parella sexual indefensa és la manifestació d'una alteració de la personalitat. Tenen una preferència sexual definitiva pels infants que han passat a la pubertat, així com el potencial d'agredir gran quantitat de víctimes perquè necessiten tenir contacte sexual sovint i reiteradament. Aquesta obsessió o fixació, paradoxalment, ens pot ajudar a tenir èxit a l'hora d'identificar aquestes persones.

El terme *pedofília* s'usa en els mitjans de comunicació per descriure qualsevol persona que pot tenir un interès sexual en un nen. Però cal matisar una mica més. D'entrada, la pedofília té dos vessants: el primer és que pot ser *un fet* i l'altre és que pot ser *una fantasia* de tenir contacte sexual amb nens. Al mateix temps, podem trobar l'agressor sexual d'infants postpuberals i també el pedòfil que busca nens prepuberals. Però, pel que fa a les víctimes, no es pot determinar el seu marge d'edat perquè no hi ha una tipologia internacional i única; cada país defineix i classifica els nens de maneres diferents, d'acord amb les diverses fases de la vida.

Els agressors no tenen un mètode exclusiu d'obtenir la seva gratificació sexual, però el que és segur és que aquesta gent no vol anar al llit amb adults: és una perversió sexual o un objecte sexual d'excitació. Hi ha pedòfils que no tenen preferència de sexe i n'hi ha que s'inclinen més pels nens o bé per les nenes. No pas tots, però la majoria prefereixen els infants d'un sexe i una edat determinats, i molts estableixen contacte simultàniament amb diverses víctimes. Aquests factors són importants en la investigació de sospitosos perquè si es veu les preferències que tenen, si és que en tenen cap, ens pot ajudar molt a identificar-los.

N'hi ha que restringeixen la seva activitat a la fantasia i fan servir la pornografia infantil amb propòsits masturbatoris. De totes maneres, aquests que satisfan els seus impulsos veient pornografia infantil poden arribar també a l'agressió física de nens.

No tots els pedòfils actuen sobre el seu interès sexual de la mateixa manera. Ja he dit més amunt que no hi ha un grup homogeni d'agressors pel que fa al seu *modus operandi*. Tanmateix, la policia ha identificat una sèrie de comportaments amb els quals ha pogut classificar tres models de conductes criminals.

2.1 L'agressor seductor

La majoria dels agressors s'inclouen en el model de seducció: són els que convencen a participar en les activitats sexuals seduïnt les seves víctimes, és a dir, els fan la cort, els mostren atenció i afecte, els afalaguen i els fan regals. De vegades aquesta seducció comença davant dels mateixos pares, que permeten l'accés al seu fill; ja es diu sovint que els monstres no agredeixen els infants, la gent agradable sí. Per això és tan difícil identificar aquesta gent. Per aquesta mateixa raó, és important educar els pares en relació amb aquest tipus de comportament criminal perquè poden seduir els infants durant molt de temps, fins i tot anys.

En aquest ambient, els nens no parlen. Amb el temps, els criminals fan servir el xantatge i les amenaces per arribar al seu propòsit. Sovint aquesta gent tenen una bona feina o una posició social que els facilita un accés legítim: molts són metges, mestres, treballadors socials, fins i tot oficials de policia. Veïem, doncs, que hi ha molts casos d'agressió sexual als infants que tenen lloc en un entorn d'acollida infantil. L'agressor seductor porta les coses a l'extrem per aconseguir que les seves víctimes estiguin còmodes en el seu entorn i en l'entorn familiar —potser per aquest motiu de vegades els pares no se n'adonen—, fins que el nen o la nena permetrà el sexe per captar l'atenció i els altres beneficis que rep de l'agressor.

Tots aquests elements fan molt difícil la identificació posterior del criminal.

Quan visualitzem el material gràfic que hi ha sobre això, els nens apareixen rient i no hi ha cap signe d'agressivitat, al contrari, sembla que participen voluntàriament en aquella activitat. Amb aquest material l'agressor pot convèncer fàcilment unes altres víctimes perquè els mostra aquell comportament com si fos completament natural. Però nosaltres hem de recordar sempre que darrera la càmera —fotogràfica o de vídeo— hi ha un adult que la fa funcionar: en aquestes imatges els nens riuen perquè algú els demana que riguin, algú diu al nen o la nena què ha de fer, procura que se sentin còmodes, els dona qual-sevol cosa que demanin. Aquest tipus d'agressor sap com parlar amb els nens i també com escoltar-los, cosa que malauradament molts pares no solen fer. Per tot això, cal parar molta atenció als enganys i perills que aquest tipus de material representa.

Hi ha agressors que ofereixen a les famílies la possibilitat d'enviar els seus fills a passar un cap de setmana fora i, així, els pares també tenen dos dies tranquils. Els criminals van sempre amb la càmera de vídeo a sobre; també fan fotografies perquè per ells és una instantània que captura la imatge de l'infant, que des d'a-

quell moment ja no creix més. Els agressors fan que els nens se sentin bé perquè estan amb més amics, perquè els fan fer coses que ells no veuen estranyes, com ara que s'assequin el cabell o que es desvesteixin... Els nens no s'adonen de la seva victimització.

2.2 L'agressor introvertit

Aquest tipus d'agressor no té gaire habilitat interpersonal i això fa que amb les seves víctimes no tingui pràcticament cap intercanvi verbal i que li costi més establir-hi contacte. Aquest agressor sol ser el que s'espera fora de les escoles, que observa els nens en els parcs... El seu comportament és bastant obvi i són els que capten l'atenció de la policia més aviat, però també són els minoritaris. Ara bé, hem de reconèixer que l'agressor introvertit pot comportar-se d'una manera molt diferent quan es mira les revistes pornogràfiques i la pornografia per Internet. També hi ha casos d'alguns homes que es casen per conveniència i tenen fills per poder tenir accés als nens.

138

2.3 L'agressor sàdic

Aquest tipus d'agressor sexual es reconeix quan veiem el cos de l'infant perquè, per excitar-se, infringeix dolor sobre la víctima. La majoria raptan i assassinen les seves víctimes. N'hi ha que maten nens i ho filmen per a la seva satisfacció i fantasia sexuals. En aquests casos no hi té res a veure la pornografia: ens trobem l'acte criminal de cara. Encara que veiem que el nen somriu en algun moment és perquè l'agressor li ha demanat que ho faci a força de donar-li cops fins que ha trobat l'efecte que li agradava, la seva satisfacció. Per aquests criminals, l'edat de la víctima tampoc no és cap obstacle.

Si la policia troba aquest tipus de filmacions, pot ajudar a descobrir aquests criminals. I es pot comprovar fàcilment la popularitat que tenen, desgraciadament, aquests vídeos: quan una cinta és de molt baixa qualitat segurament és perquè s'ha reproduït moltes vegades, cosa que vol dir que aquesta gent en té moltes còpies.

El material eròtic infantil és d'un interès immens per a la policia perquè és un bon indicador del criminal pedòfil, perquè si la representació visual i auditiva és d'un nen o una nena pot ser essencial. Hem d'entendre aquestes ments anormals i també com viuen aquests criminals: estan obsessionats, tenen idees fixes, són meticulosos, col·leccionen fotos de catàlegs de roba de nens, retalls de diaris...

3. LA PORNOGRAFIA INFANTIL: EL COL·LECCIONISME

Ja he parlat una mica sobre la pornografia infantil però m'agradaria puntualitzar algunes coses més sobre aquesta qüestió. Per a nosaltres constitueix un registre de l'abús dels nens perquè és una evidència innegable i és una prova del seu comportament.

Els pederastes utilitzen la pornografia per a la seva estimulació i gratificació sexuals, però també l'ensenyen als nens per demostrar que allò és normal i que tots els nens ho fan. Si cal, la fan servir de xantatge perquè el nen no parli (l'amenaçen d'ensenyar-ho als pares o als professors). Amb aquesta por, els nens arriben a la policia quan tenen vint, vint-i-cinc o trenta anys, i mentrestant l'agressor ha estat lliure per continuar abusant i explotant altres nens.

Una cosa, però, que pot facilitar la identificació i la detenció de l'agressor és que utilitza molt sovint el material pornogràfic com un mitjà d'intercanvi. És un punt feble d'aquesta gent: l'afany de col·leccionisme i l'intercanvi amb altres persones com ells. Les col·leccions de material que tenen són permanents i les van amagant encara que les poden donar a una altra persona si pensen que la policia segueix la pista, però mai no destrueixen el material perquè és la feina de tota la vida. Els preocupa la seguretat de la col·lecció però perd importància si no poden tenir-hi accés per alimentar les seves fantasies, per masturbar-se i per mostrar-ho a d'altres nens. La constància dels agressors fa que la policia descobreixi en algun moment les seves activitats.

4. L'ÚS DE LA TECNOLOGIA

Els agressors també saben treure profit de l'avenç de la tecnologia (càmeres, ordinadors...), cosa que ha transformat la producció de la pornografia infantil en una indústria casolana. Qualsevol persona que tingui accés a un ordinador i a un mòdem, pot accedir als serveis en línia a través d'Internet. Hi ha uns dos-cents milions de persones connectades a Internet. Amb les xarxes internacionals ha augmentat la pornografia infantil perquè els criminals poden enviar i rebre imatges d'aquesta mena i, a més, la utilitzen com a mitjà per accedir a nens (moltes vegades els pares no saben que els arriben aquestes imatges als seus fills). La xarxa Internet també s'utilitza per contactar amb altres pedòfils: es passen vídeos domèstics o videoconferències que transmeten en temps real l'abús d'un nen als altres membres de la banda, sense que la policia ho pugui interrompre.

Tècnicament parlant, aquestes imatges poden ser en moviment i d'altres no, però tenen una qualitat excel·lent. Els criminals poden passar coses per l'escàner o introduir pel·lícules o vídeos i enviar-los per Internet a qualsevol lloc del món. Avui dia hi ha ordinadors, mòdems i càmeres digitals a un preu molt assequible, cosa que facilita l'activitat del criminal i, al mateix temps, l'ajuda a mantenir l'anonimat (per exemple, envien coses per correu electrònic sense identificar-se).

Una altra tècnica que es va descobrir és la utilització de *pseudofotografies*, que són imatges elaborades amb un ordinador; el resultat sembla una fotografia d'un nen però feta a partir de les característiques físiques d'una persona adulta. El procés podria ser el següent: passar una fotografia d'una dona per un escàner, a la qual es pot canviar el to de la pell, el color de la imatge, canviar-li el cap pel d'una nena, reduir-li els pits, treure-li el pèl púbic i camuflar els complements que pugui dur un adult (rellotge, penjolls...), de manera que sembli una nena en una situació d'explotació. Així, una pseudofotografia serveix per alimentar el món de

l'explotació sexual dels infants però, en canvi, el delinqüent es pot defensar perquè, *en realitat*, físicament no s'abusava d'una menor. Davant d'aquest fet, queda ben clar que la tecnologia moderna ajuda molt els criminals: és fàcil enganyar amb les imatges gràfiques de l'ordinador; per això, per cobrir els buits legals que representava, al Regne Unit es va modificar la legislació sobre aquesta qüestió.

5. L'ENTREVISTA AMB L'AGRESSOR

Per delimitar les tècniques d'entrevista amb aquesta classe de criminals, hem de recordar els trets característics dels pedòfils més habituals; per això, els enumero a continuació.

140

- Els agrada molt estar en companyia de nens; saben com cuidar-los, com escoltar-los i els agrada dir-los que els estimen molt. A casa seva tenen moltes imatges i decoracions atractives per als nens, que els fan sentir còmodes i segurs dins la situació d'abús o d'agressió.
- Intuïtivament, busquen nens vulnerables o descuidats emocionalment. La majoria recorren al xantatge per evitar que els nens seduïts els descobreixin; de fet, molts nens se senten avergonyits i no ho denuncien.
- Generalment no són persones casades i, si ho estan, es tracta de matrimonis de conveniència. Estableixen contacte amb el nen a través de la feina, d'alguna situació domèstica o del seu entorn social i es prenen el temps que calgui per formar la seva relació amb la víctima. N'hi ha que s'anuncien en columnes de diaris o revistes, però també poden fer amistat directament amb una família per tenir accés als fills, poden ser empleats que tenen cura dels nens o, fins i tot, pediatres. Quan estan amb els nens miren d'excloure la presència d'un altre adult per tenir el control absolut de les criatures.
- En realitat, el seu poder de seducció són amenaces manipulades: adopten un paper pseudoparental i dominen la vida del nen.
- Utilitzen el material eròtic o la pornografia infantil o adulta per treure les inhibicions que els nens puguin tenir.
- L'agressor vol fer veure que el seu comportament és normal, però això revela que té unes distorsions cognitives greus perquè es convenç ell mateix que el que fa és perfectament natural. Segurament els seus amics també són pedòfils perquè s'hi pot relacionar d'una manera oberta i també intercanviar-hi informació o material.

A banda d'aquestes característiques personals, a les entrevistes hem de tenir en compte que la seva distorsió mental els fa negar que hagi passat mai res; moltes vegades intenten justificar el que va passar o ho minimitzen, intenten demostrar que són persones molt correctes i culpen els nens dient que els van provocar i, fins i tot, dient que el nen s'està venjant per un motiu o un altre. No mencionen les coses importants que podrien provar la seva culpabilitat: neguen els seus desitjos veritables, neguen que els nens els excitin sexualment, encara que de vegades

diuen que tenen el dret a fer-ho i a tenir fantasies masturbatòries veient pornografia. Intenten distorsionar converses innocents per justificar els seus motius i destaquen les seves bones qualitats per contrarestar les al·legacions en contra seu. El sospitós pedòfil es prepara la seva declaració: ell no ho diu mai tot; d'altra banda, la víctima potser distorsiona el seu testimoni.

Si el pedòfil ha estat detingut per un incident podem estar segurs que no és la primera vegada que ha comès la infracció. El pedòfil no és mai honest i sempre es protegeix perquè pot perdre-hi més que un lladre; sempre mirarà que en el seu cercle social els altres opinin bé d'ell.

6. CONCLUSIÓ

Per tot això que acabo d'exposar, és imprescindible fer l'esforç i treballar conjuntament els forenses i la policia judicial, amb l'objectiu de solucionar una part d'aquests actes criminals tan greus.

De la mateixa manera, és molt important la cooperació internacional i l'intercanvi d'informació per lluitar contra aquests delictes que, cada cop més, ultrapassen les nostres fronteres.